

COLUMN

De schrijver van de column kan een gedragswetenschapper, een groepsleider, een wetenschappelijk onderzoeker, een beleidsmaker en/of een ouder zijn. Wat zij gemeen hebben, is hun ervaringen met jeugdigen met een licht verstandelijke beperking. In deze jaargang van Onderzoek & Praktijk geven wij het opnieuw woord aan Frans Ravestein, directeur behandeling Pluryn in Oosterbeek en bestuurslid van de stichting Landelijk Kenniscentrum LVB.¹

OVER GELOOF VALT NIET TE TWISTEN

Frans Ravestein

Beelden over en weer die geen ‘bruggen slaan’. Het was de titel van mijn eerste column. Nu, een half jaar verder, kan ik het als geboren Arnhemmer niet laten om verder te borduren op het thema ‘brug’.

Er is in een half jaar tijd veel gebeurd in ‘transitieland’. De Vereniging Nederlandse Gemeenten neemt als koepelorganisatie van de gemeenten steeds nadrukkelijker de leiding in het proces. Tegelijkertijd ervaar ik grote verschillen tussen de medewerkers die zich bij de gemeenten zelf daadwerkelijk met het ‘dossier jeugd’ bezighouden. Persoonlijk onderscheid ik drie groepen: de ideologen, de onwetenden en de realisten.

Bij ideologen geldt eigenlijk: over geloof valt niet te twisten. Toch wil ik die strijd ook hier maar al te graag aangaan. Onder de ideologen is de maakbare samenleving het uitgangspunt. Vanuit deze inspiratiebron gaan generalisten samen met de ouders om de keukentafel zitten om de problemen van de kinderen te bespreken. Altijd op zoek naar aansluiting bij de hulpvraag en de krachten van het gezin zelf. Ondanks evidente nadelen (in geval van ‘onze’ lvb-gezinssystemen wordt voorbijgegaan aan zaken als gering probleembesef, weinig ‘empowerende’ bronnen in de nabijheid van het gezinssysteem en chroniciteit) zal deze aanpak zeker vruchten afwerpen bij gezinnen waar nu al succesvol ambulante ondersteuning wordt geboden.

De ideologische geïnspireerde aanpak is echter volstrekt contraproductief bij de huidige jongeren die, niet voor niets, intramuraal ondersteuning en behandeling ontvangen. Ideologen duiden hun problematiek steevast als opvoedproblemen; dat achter de ‘klacht’ dat zoonlief niet luistert een wereld kan schuilgaan van ernstige kindfactoren (in samenhang met draagkracht van het systeem) wordt, al dan niet bewust, genegeerd. Liever dromen de ideologen hoopvol verder over een ‘civil society’ waar opa’s en oma’s samen met goedwillende burens en vrienden het probleempje zelf wel even oplossen.

De ‘cure’ mag met overdiagnostiek kampen, in de ‘care’ is nu juist onderdiagnostiek geen onbekend fenomeen.. Behandeling wordt door de ideologen daarenboven vaak zeer ‘klein’ gemaakt als iets wat de huisarts maar moet oplossen. Kennis uit de orthopedagogiek en (ontwikkelings-)psychologie lijkt niet nodig. Hoe generalisten straks in buurtteams begeleiding ontvangen, zodat zij ook weten wanneer opschaling gewenst is, lijkt iets van latere zorg. En dat terwijl deze kennis nu nog voorhanden is

¹ Correspondentieadres: Postbus 6 – 6860 AA - Oosterbeek (fravestein@pluryn.nl).

binnen bijvoorbeeld de OBC's. Dit soort zorgen, gebaseerd op praktijkervaringen en onderzoek, lijken niet te landen bij de 'ideologen'. In gesprekken word je al snel, al dan niet besmuikt, weggezet als iemand van het 'oude denken', als iemand die slechts opkomt voor organisatiebelangen.

Dan is er bij gemeenten nog de groep van onwetenden. Daar hebben wij zelf nog een wereld te winnen. Met de realisten, de derde groep, zijn gesprekken mogelijk over hoe de organisatie van zorg zo ingekleed kan worden dat expertise beschikbaar blijft, met het denken vanuit hulpverlening, efficiency en effectiviteit als uitgangspunt. Deze groep realiseert zich dat de transitie consequenties heeft voor de huidige wijze van organiseren (en dus voor zorgorganisaties), maar ze nemen geen bruggenhoofden in van waaruit de zelfbenoemde tegenpartij 'beschoten' kan worden. Het mag duidelijk zijn dat ik vooral de invloed van ideologen vrees. Vanwege hun blinde geloof in maakbaarheid, zelfregie en empowerment; een geloof dat kan groeien en bloeien in een tijdsgewricht waar door toegenomen tijdsdruk en belangen de inhoud steeds gemakkelijker te manipuleren lijkt en noodzakelijke zorg op de achtergrond raakt. Op dit moment kan ik alleen maar hopen dat we in 2016 niet met allerlei enquêtecommissies moeten constateren dat de transitie toch 'a bridge too far' was, met alle gevolgen van dien voor de hulpverlening aan jongeren en gezinnen.

